

Eldsbergabygdens Hembygdsförening

Kulturvandring i Bökhults by, Tönnersjö den 12 sept 2010

Curt Svensson som själv är född i Bökhult ledde vandringen och hälsade ca 25 personer välkomna i det något regniga Bökhult.

Namnet Bökhult

Tidigare hette byn Bögilt efter danskans ord för trädet bok som är just bög och ilt eller hilt som är det danska ordet för hult som är en öppning eller glänta i skogen. Bökhult omnämndes första gången i skrift i slutet av 1500-talet.

Först visades några kartor över byn. Den äldsta kartan var daterad 1820 och var inte alls detaljerad. Nästa karta hade upprättats 1854 i samband med laga skiftet. Den kartan visade att byns gårdar var mycket tätt samlade och först efter skiftesdelningen flyttades gårdarna ut till sina nuvarande lägen. Laga skiftet gjordes under åren 1854 – 1856. Den sista kartan var en alldeles nyproducerad orienteringskarta med en fantastisk detaljrikedom.

Bebyggelsen

Byn bestod av sju gårdar. Formellt ingår även gårdarna Börjebygget och Puddabygget i Bökhults by. Gårdarnas ladugårdar var i de flesta fall uppmurade med gråsten. I ett fall, Västergård, har även bostadshuset uppmurats i detta material. Utöver dessa gårdar finns även några bostäder i form av enskilda villor. Idag utgör de flesta sommarbostäder. I byns utkanter fanns flera torp som beboddes in på 1900-talet. ”Skrabbetorpet” och ”Hattatorpet” är exempel på detta och där man fortfarande kan se rester av bebyggelsen.

Efter denna introduktion av byn startade vandringen. Först gick färden söderut utmed den gamla vägen till Bröden. Därefter västerut och sedan norrut genom fina bokskogar där underlaget var härligt mjukt av alla nedfallna boklöv.

Första halten var på Västergård, gården ägs idag av Bröderna Andersson. Uthusen är uppförda i gråsten vilket de allra flesta ladugårdar i byn också är. Den gården var resultatet av att en större gård delades. Anders Larsson hade två söner Isak och Johan. De fick dela på faderns gård. Johan fick bo kvar i hemmet medan Isak fick bygga nytt. Informerades om byggnadstekniken som innebar att väggarna var dubbla med en luftspalt emellan som utgjorde isolering. Uthusen byggdes 1912 och bostadshuset som även det är uppfört i gråsten byggdes 1914. Tyvärr utbröt en stor brand 1939 där uthusen förstördes. Brandsaken var att ett av barnen varit oförsiktig med tändstickor. Det nämndes

också att denna gård var Gunnar Anderssons föräldrahem. (Gunnar Andersson överlät sin gård Dammen i Perstorp, Eldsberga till hembygdsföreningen.)

Bröderna Isak och Johan var flitiga och tillsammans med sin far tillverkade de inte mindre än 3 000 stolar och bord som såldes i bygderna. Möblerna tillverkades av grenar från hasselbuskar. Åtgången var så stor att hasselbuskarna tog slut i Bökhult och man var tvungen att ”importera” från Breared. Varje möbel var numrerad och signerad. En stol och ett bord förevisades där stolen hade ett nummer strax över 2 500.

På väg till nästa byggnad i byn som var skolhuset berättades om en olycka som hände Isak. Han skulle spränga sten med hjälp av dynamit och stubintråd. När laddningen inte detonerade gick Isak fram från sin skyddade plats och precis när han skulle ta tändsticksasken som han glömt på sten exploderade dynamitladdningen. Följden blev att hans arm sprängdes bort. Isak lyckades att göra familjemedlemmar uppmärksam på olyckan. Någon telefon fanns inte i Bökhult på den tiden. En dräng fick cykla de 4 km till Tostarp i Tönnersjö där den närmsta telefonen fanns och ambulans kunde larmas. Isak fick hjälp av sin hustru under hästfärden till Tostarp att stoppa blodflödet från armen. Isak var innan olyckan en erkänt duktig fiolspelare och det grämde honom mycket att han inte kunde fortsätta med detta.

Skola

År 1876 byggdes den första skolan i Bökhult och revs redan 1887. År 1891 stod den nya skolan färdig att tas i bruk. Skolan var i drift fram till 1947. Skolskjuts till Tönnersjö infördes i samband med att byns skola lades ner. Skolhuset, som fortfarande i huvudsak finns kvar i sin ursprungliga exteriör, användes idag som bostad. En platsannons i Svensk lärartidning från 1901 lästes upp där det framgick att förutom lagstadgad lön ingick fri bostad och vedbrand.

Elektrifiering

Byn elektrificerades sista halvan av 1940-talet. Dessförinnan var det flera av gårdarna som hade egna vidkraftverk monterade på taken. På nästa gård som besöktes visades det upp en vindgenerator som använts för att ladda blybatterier för att på så sätt få belysning.

Kommunikation

Allmänna kommunikationer fanns under 1950- och 60-talen i form av bussförbindelse till Halmstad några gånger per vecka.

Vägförbindelse med angränsande byar fanns där vägen till Tönnersjö var den mest frekventa och gick över Hyltan och Tostarp. Vägen till Ulvered finns fortfarande i bruk men är bara körbar med traktor. Däremot är vägen till Torared via Goaltasjön igenvuxen. Den s.k. Mestockavägen byggdes under 1930-talet som nödhjälpsarbete.

Telefonförbindelse upprättades med Plingshult som stationsort. I början hade två abonnenter samma nummer med tillägget A eller B. Genom att telefonisten ringde olika många signaler kunde de två abonnenterna avgöra till vem samtalet skulle till. Den allra första telefonförbindelsen fanns med Tönnersjö telestation. Ledningen bekostades själv av abonnenten

Postbefordran fanns inte utan de boende fick turas om att hämta byns post på poststationen i Tönnersjö.

Avslutning

Vandringen avslutades med att deltagarna tog fram sina kaffekorgar när sällskapet var tillbaka vid utgångsplatsen. Ordföranden tackade för en trevlig vandring.